

ประสิทธิภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศเกษตร: กรณีศึกษา ศูนย์อนุรักษ์ป่าชายเลนคลองโคโคน*

Efficiency of Agro-Ecotourism: Case Study of Klong Khone Mangrove Conservation Center

ปิยพงศ์ เขตปิยรัตน์ (Piyapong Katpiyarat)**

จีจุทา ปานเผือก (Jijuta panpeak)***

เพชรรัตน์ ฉัตรวุฒิชัย (Petcharat Chutwutichai)***

สุรเกียรติ์ แซ่เอ็ง (Surakete Chihank and)***

อริสรา คุ่มเพ็ญียด (Arisara kumpanead)***

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศเกษตร ศูนย์อนุรักษ์ป่าชายเลนคลองโคโคน ซึ่งมีแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพแหล่งท่องเที่ยว จำนวน 5 ด้าน คือ ด้านความดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยว ด้านเส้นทางการเข้าถึง ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านกิจกรรม และ ด้านที่พัก กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 372 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสนทนากลุ่มกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 3 ฝ่าย ดังนี้ 1) ฝ่ายนักวิจัยประกอบด้วย นักวิจัย 4 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว 1 คน 2) ฝ่ายชุมชนประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้าน 1 คน สมาชิกสภาเทศบาล จำนวน 1 คน คนในชุมชน 3 คน และ 3) ฝ่ายนักท่องเที่ยวประกอบด้วยเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางเข้ามาเที่ยวในศูนย์อนุรักษ์ป่าชายเลนคลองโคโคนที่สนใจเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม 5 คน รวมทั้งสิ้น 15 คน ใช้วิธีการจดบันทึก บันทึกภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว และการอัดเสียง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษา ด้านปริมาณ พบว่า ด้านความดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยว อยู่ในระดับปานกลาง ด้านเส้นทางการเข้าถึงอยู่ในระดับมาก ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่ในระดับปานกลาง ด้านกิจกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด และ ด้านที่พักอยู่ในระดับมาก และ พบว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 3 ฝ่าย ประกอบด้วย ฝ่ายนักวิจัย ฝ่ายชุมชน และ ฝ่ายนักท่องเที่ยว เสนอว่า ด้านความดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยว ควรมีการเพิ่มช่องประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวเข้าถึงข้อมูลมากขึ้น ด้านเส้นทางการเข้าถึงควรมีป้าย

* เผยแพร่ผลงานทางวิชาการ (Publish Academic Works 1st Place)

** ลำดับที่ 1 อาจารย์ประจำโครงการจัดตั้งภาควิชาอุตสาหกรรมบริการและนวัตกรรมภาษา คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน E-mail : phongkig@yahoo.com โทรศัพท์ : 098-8299769

*** ลำดับที่ 2-5 นิสิตหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาการจัดการโรงแรมและท่องเที่ยว โครงการจัดตั้งภาควิชาอุตสาหกรรมบริการและนวัตกรรมภาษา คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน

(Lecturer in the Department of Service Industry and Language Innovation Faculty of Arts and Sciences Kasetsart University E-mail: phongkig@yahoo.com Telephone: 098-8299769 No. 2-5, Bachelor of Business Administration Hotel and Tourism Management, Department of Service and Innovation Faculty of Arts and Sciences Kasetsart University Kamphaengsaen Campus)

บอกทางเพิ่มเติม ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกควรจัดหาห้องน้ำเพิ่มเติม ด้านกิจกรรมถือว่าเป็นจุดแข็งของ ศูนย์อนุรักษ์ป่าชายเลนคลองโคน และด้านที่พักควรมีการควบคุมราคาสถานที่พักที่แพงเกินไป

คำสำคัญ : ประสิทธิภาพ แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศเกษตร ศูนย์อนุรักษ์ป่าชายเลนคลองโคน

Abstract

This research aims to study the development of ecotourism. Klong Khone Mangrove Conservation Center in 5-aspects are attraction, accessibilities, amenities, activities and accommodation. The samples were 372 Thai tourists. Data analysis using basic statistics. Qualitative data collection by group discussion with 3 stakeholders 1) The researcher consists of 4 researchers, 1 tourism expert. 2) The community consists of one headman, one city council member, three community members and 3) tourists included Thai tourists who visited the Klong Khen Mangrove Conservation Center who were interested in participating in 5 groups of 15 people. Use the note-taking method. Slide recording save animation and recording Analyze data using content analysis techniques. The results of the study showed that the attractiveness of tourists at the moderate level Access paths are at a high level. The facilities are at a moderate level. Activities were at the highest level and accommodation was at a high level. It was found that the three parties involved were the researchers, the community and the tourist. Propose that the attractiveness to tourists who has more channels to promote tourists more information. The access path should have an additional sign. Facilities should provide additional bathrooms. Activities are considered as strengths of the Klong Khone Mangrove Forest Conservation Center and the accommodation should be controlled to a very high price.

Keywords: Efficiency, Agro-Ecotourism, Klong Khone Mangrove Conservation Center

บทนำ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อความเจริญก้าวหน้า เสถียรภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยเป็นอย่างมากเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญ นำมาซึ่งเงินตราต่างประเทศ การสร้างงาน และการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังมีส่วนสำคัญในการพัฒนา ระบบโครงสร้างพื้นฐานของการคมนาคมขนส่ง รวมไปถึงการค้าและการลงทุนขยายโอกาสด้านการค้าและการลงทุนของไทยเพิ่มขึ้น ในขณะที่โครงสร้างพื้นฐานมีการพัฒนาครอบคลุมมากขึ้น และการบริการทางสังคมทุกด้านที่มีความครอบคลุมทั่วถึง ทำให้รายได้ประชาชนสูงขึ้นปัญหาความยากจนลดลงและคุณภาพชีวิตประชาชนดีขึ้น (สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) และเป็นที่เชื่อกันว่าความสำคัญของการท่องเที่ยวจะมีมากขึ้นในอนาคต ทั้งนี้ยืนยันจากสถิตินักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในปี 2560 ที่ผ่านมานักท่องเที่ยวต่างชาติจำนวน 35,381,210 คน (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2560) การเดินทางท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมธรรมชาติของมนุษย์ที่มีมาแต่โบราณกาล และได้พัฒนามาเป็นลำดับ ในยุคปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่ โดยเฉพาะการคมนาคมขนส่งก็ยิ่งทำให้การเดินทางท่องเที่ยวขยายวงกว้างออกไป โดยมีวัตถุประสงค์ในการท่องเที่ยวที่แตกต่าง เช่น การท่องเที่ยวเพื่อธุรกิจ เพื่อนันทนาการ และเพื่อศึกษาหาความรู้ในสิ่งที่ไม่เคยรู้เคยเห็น การเดินทางท่องเที่ยว จากกิจกรรมส่วนบุคคล การท่องเที่ยวเป็นหมู่คณะ จนกระทั่งเป็นการท่องเที่ยวที่ต้องอาศัยเทคนิควิชาการเฉพาะ โดยมีการวางแผน การจัด และการตลาด รวมเข้าด้วยกันแล้วเรียกว่า “ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ” ซึ่งจะมีบทบาทสำคัญอย่างมากต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ในปัจจุบันการท่องเที่ยวในประเทศไทยมีหลายประเภท อาทิเช่น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเกษตร การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ เป็นต้นซึ่งการท่องเที่ยวแต่ละประเภทยังมีความแตกต่างกันและมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่โดดเด่นไม่เหมือนกัน แต่สิ่งนี้นักท่องเที่ยวจะได้รับจากการท่องเที่ยววนั้น คือ ความรู้และประสบการณ์ใหม่ๆ อย่างไรก็ตามอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวยังส่งผลกระทบต่อสภาพสิ่งแวดล้อมในสถานที่ท่องเที่ยวทำให้สถานที่ยังมีสภาพเสื่อมโทรมลงไป เนื่องจากมีธุรกิจการท่องเที่ยวจำนวนมากขึ้น จำนวนนักท่องเที่ยวก็เข้ามาใช้บริการมากขึ้น ปัญหาวิถีชีวิตของคนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไปส่งผลให้ความเป็นเอกลักษณ์หรือวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณีของคนในชุมชนนั้นค่อย ๆ จางหายไป ปัญหาแหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรมนั้นมีผลมาจากการที่ธุรกิจได้ใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติในการประกอบธุรกิจซึ่งทรัพยากรทางธรรมชาติมีอยู่อย่างจำกัดจึงทำให้แหล่งท่องเที่ยววนั้นมักจะประสบปัญหาการพัฒนาและการอนุรักษ์ทรัพยากรทางการท่องเที่ยว (สุธี เสรีรัฐศรี, 2557) ดังนั้นจึงทำให้เกิดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเกษตร (Ecotourism) โดยการมุ่งเน้นในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ เพื่อประสานการท่องเที่ยวกับความพึงพอใจในการเรียนรู้และสัมผัสกับระบบนิเวศชุมชนมีความรับผิดชอบในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และเป็นแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว ภายใต้การจัดการอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเกษตรจึงเป็นสิ่งที่ประเทศไทยได้ผลักดันให้เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาและการอนุรักษ์เพื่อนำไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนซึ่งไปสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564) เป็นแผนที่ได้อัญเชิญแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมาเป็นปรัชญานำทางในการ

พัฒนาและบริหารประเทศ โดยยึดหลักทางสายกลาง สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและนำไปสู่การพัฒนาที่สมดุล มีคุณภาพและยั่งยืน ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ให้เห็นถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนทุกคน (สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) การท่องเที่ยวในปัจจุบันนี้ถือได้ว่านักท่องเที่ยวมีความต้องการที่จะศึกษาเรียนรู้สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติเป็นจำนวนมาก ศูนย์อนุรักษ์ป่าชายเลนคลองโคน เป็นสถานที่ที่เหมาะสมแก่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเนื่องจากชุมชนคลองโคน มีระบบนิเวศเป็นป่าชายเลน รวมถึงมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้นักท่องเที่ยวเข้ามาศึกษาและเรียนรู้ธรรมชาติ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมาเพื่อพักผ่อนและทำกิจกรรม แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นมาจากการท่องเที่ยวคือ เมื่อมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาจำนวนมากจึงทำให้เกิดปัญหาสภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมลงอย่างรวดเร็ว ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศเกษตร ศูนย์อนุรักษ์ป่าชายเลนคลองโคน ให้เกิดการบูรณาการแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศเกษตรอย่างเหมาะสม เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในเขตศูนย์อนุรักษ์ป่าชายเลนคลองโคน ให้เกิดจิตสำนึกต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน และเกิดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติน้อยที่สุด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวศูนย์อนุรักษ์คลองโคน
2. ศึกษาแนวคิดด้านประสิทธิภาพการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศเกษตรของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวศูนย์อนุรักษ์คลองโคน
3. หาแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์คลองโคน

ขอบเขตการวิจัย

ด้านเนื้อหา ศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศเกษตร ศูนย์อนุรักษ์ป่าชายเลนคลองโคน โดยยึดหลักเกณฑ์มาตรฐานองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว คือ ความดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยว ด้านเส้นทางการเข้าถึง ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านกิจกรรม และ ด้านที่พัก (Tourism Western Australia, 2009)

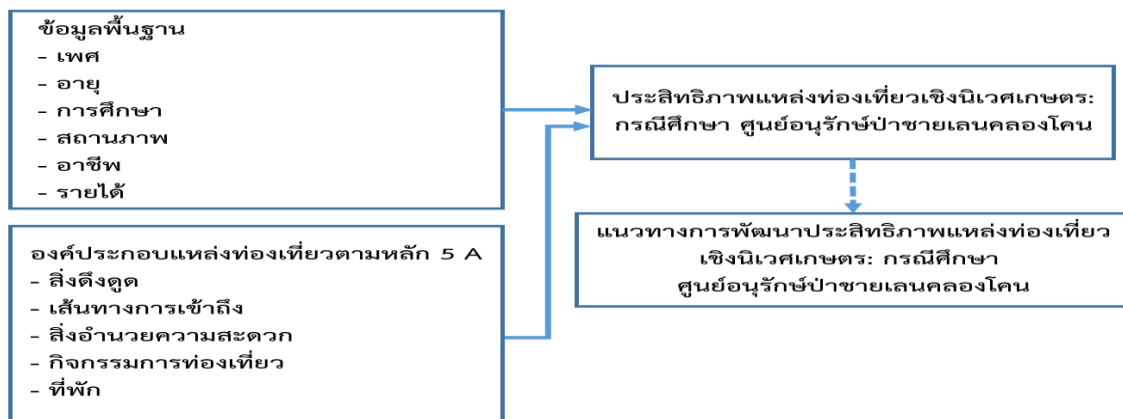
กลุ่มตัวอย่างได้มาจาก กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยว ศูนย์อนุรักษ์ป่าชายเลนคลองโคน จำนวน 372 คน คำนวณตามสูตร Taro Yamane (Yamane, Taro, 1973)

ขอบเขตด้านพื้นที่ แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศเกษตร ศูนย์อนุรักษ์ป่าชายเลนคลองโคน

ขอบเขตด้านระยะเวลา ระยะเวลา การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ใช้ระยะเวลาตั้งแต่ 1 สิงหาคม 2560 – 1 พฤษภาคม 2561

กรอบแนวคิดการวิจัย

การดำเนินการวิจัยนี้มีการศึกษาข้อมูลพื้นฐานประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพ อาชีพ และรายได้ ของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวศูนย์อนุรักษ์โคลงโคโคน และสอบถามองค์ประกอบของนักท่องเที่ยวตามหลัก 5 A ประกอบด้วย สิ่งดึงดูด เส้นทางการเข้าถึง สิ่งอำนวยความสะดวก กิจกรรมการท่องเที่ยว และที่พัก (Tourism Western Australia, 2009) วิเคราะห์หาประสิทธิภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศเกษตร: กรณีศึกษา ศูนย์อนุรักษ์ป่าชายเลนโคลงโคโคน นำข้อมูลมาสนทนากลุ่มเพื่อหาแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศเกษตร : กรณีศึกษา ศูนย์อนุรักษ์ป่าชายเลนโคลงโคโคน ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษา แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศเกษตร กรณีศึกษา ศูนย์อนุรักษ์ป่าชายเลนโคลงโคโคน แบ่งออกเป็น 2 ระยะ ประกอบด้วย การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ และข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักท่องเที่ยว จากฐานข้อมูลสถิติ นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาศูนย์อนุรักษ์ป่าชายเลนโคลงโคโคน จังหวัดสมุทรสงคราม ในปี พ.ศ. 2560 มีจำนวนทั้งสิ้น 5,500 คน (ศูนย์อนุรักษ์ป่าชายเลนโคลงโคโคน, 2560)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาศูนย์อนุรักษ์ป่าชายเลนโคลงโคโคน จังหวัดสมุทรสงคราม โดยการวิจัยครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 372 คน โดยใช้วิธีการคำนวณตามสูตรของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

ใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane)

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของกลุ่มประชากร

e = ค่าความคลาดเคลื่อนจากกลุ่มตัวอย่าง (กำหนดให้ $e = 0.05$)

$$n = \frac{5500}{1 + 5500(0.05)^2}$$

$$n = 372$$

เครื่องมือในการวิจัย

สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คณะผู้วิจัยได้จัดทำเครื่องมือเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ของการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) สำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาศูนย์อนุรักษ์ป่าชายเลนคลองโคน คณะผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่สร้างขึ้นเองโดยแบ่งเป็นขั้นตอนตามลำดับ ดังนี้

1. พัฒนาแบบสอบถามโดยนำมาจากกรอบความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและพัฒนาเป็นแบบสอบถาม
2. ดำเนินการให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านตรวจสอบ (IOC = 0.95)
3. ทำการแก้ไขแบบสอบถาม หลังจากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลอง กับกลุ่มนักท่องเที่ยว นอกเหนือจากกลุ่มตัวอย่างแต่มีลักษณะเหมือนกันจำนวน 30 คน เพื่อหาค่าจำแนกซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง 0.70-1.00
4. ประมวลผลแบบสอบถามแล้วนำผลจากการทำแบบสอบถามไปใช้ในแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศเกษตร กรณีศึกษาศูนย์อนุรักษ์ป่าชายเลนคลองโคน

แบบสอบถาม นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาศูนย์อนุรักษ์ป่าชายเลนคลองโคน แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาศูนย์อนุรักษ์ป่าชายเลนคลองโคน จังหวัดสมุทรสงคราม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ และระดับรายได้

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยว 5A ของศูนย์อนุรักษ์ป่าชายเลนคลองโคน จังหวัดสมุทรสงคราม สิ่งดึงดูด (Attraction) เส้นทางเข้าถึง (Accessibility) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) กิจกรรม (Activity) และ ที่พัก (Accommodation)

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเป็นคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณ โดยการใช้ข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิ โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณ โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย คือนักท่องเที่ยวที่ชุมชนคลองโคน จังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งผู้วิจัยทำการแจกแบบสอบถามไปยังกลุ่มประชากรตัวอย่างจำนวน 372 ชุด แก่นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาศูนย์อนุรักษ์ป่าชายเลนคลองโคน จังหวัด

สมุทรสงคราม โดยเก็บตัวอย่างตามความบังเอิญ (Accidental Sampling) ในเดือน มีนาคม ทุกวันเสาร์ – อาทิตย์ ในช่วงเวลาตั้งแต่ 08.00-17.00 น. ทั้งหมดจนครบ 372 ชุด แต่เพื่อป้องกันความผิดพลาดหรือตกหล่นของผู้กรอกแบบสอบถามผู้วิจัยจึงใช้ในการศึกษาครั้งนี้จำนวน 372 ชุด

ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้จากการค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากตำราและจากแหล่งค้นคว้าอื่นๆ เช่น วิทยานิพนธ์ งานวิจัย และจากแหล่งข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง คณะผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ โดยศึกษาทฤษฎี เอกสาร สิ่งพิมพ์ต่างๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความหมายและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยว

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ การวิเคราะห์ที่ใช้คะแนนตาม Likert Scale

การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา

การรวบรวมข้อมูล

การตรวจสอบข้อมูล (Editing) คณะผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม การลงรหัส (Coding) นำแบบสอบถามที่ถูกต้องเรียบร้อยมาจัดเป็นกลุ่มและนับคะแนนลงรหัสตามที่กำหนดไว้ บันทึกข้อมูลและประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม จากเกณฑ์คะแนน 1-5 ในแบบสอบถามสามารถจัดเกณฑ์การวัดระดับคะแนนที่แบ่งเป็น 5 ช่วงได้ดังนี้

4.20-5.00	หมายถึง	มากที่สุด
3.40-4.19	หมายถึง	มาก
2.60-3.39	หมายถึง	ปานกลาง
1.80-2.59	หมายถึง	น้อย
1.00-1.79	หมายถึง	น้อยที่สุด

การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ

เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสนทนากลุ่มกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 3 ฝ่าย ใช้ การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (triangulation) ดังนี้ 1) ฝ่ายนักวิจัยประกอบด้วย นักวิจัย 5 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว 1 คน 2) ฝ่ายชุมชนประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้าน 1 คน สมาชิกสภาเทศบาลจำนวน 1 คน คนในชุมชน 3 คน และ 3) ฝ่ายนักท่องเที่ยวเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางเข้ามาเที่ยวในศูนย์อนุรักษ์ป่าชายเลนคลองโคกที่สนใจเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม 5 คน รวมทั้งสิ้น 15 คน ใช้วิธีการจดบันทึก บันทึกภาพนิ่ง บันทึกภาพเคลื่อนไหว และการอัดเสียง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) แล้วทำการสรุป ประสิทธิภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศเกษตร: กรณีศึกษา ศูนย์อนุรักษ์ป่าชายเลนคลองโคก

ผลการวิจัย

ข้อมูลพื้นฐานนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวศูนย์อนุรักษ์คลองโคก พบว่า 1) จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชายถึงจำนวนร้อยละ 22 ช่วงอายุเฉลี่ยที่ตอบแบบสอบถามมากที่สุด 21-30 ปี จำนวนร้อยละ 68.00 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีการศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวนร้อยละ 69.00 มีสถานภาพโสดถึงร้อยละ 65.50 อาชีพส่วนใหญ่ของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ข้าราชการ ร้อยละ 45.25 รองลงมา คือ ประกอบอาชีพส่วนตัวร้อยละ 30.50 มีรายได้เฉลี่ยส่วนใหญ่ในช่วง 10,000 – 20,000 บาท

แนวคิดด้านประสิทธิภาพการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศเกษตรของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวศูนย์อนุรักษ์คลองโคก แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ด้านความดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยว ด้านเส้นทางการเข้าถึง ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านกิจกรรม และ ด้านที่พัก ดังต่อรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. ด้านความดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.38$, S.D. = 2.53) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ แหล่งท่องเที่ยวที่แสดงประเพณีวิถีชีวิตของชาวบ้านที่อาศัยอยู่บริเวณศูนย์อนุรักษ์ป่าชายเลนคลองโคก ($\bar{X} = 3.65$, S.D. = 2.00) รองลงมาคือ ความคุ้มค่าในการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.55$, S.D. = 3.22) ความเป็นเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 2.50) ยังคงสืบทอดภูมิปัญญาและองค์ความรู้ให้แก่ผู้อื่นอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.21$, S.D. = 2.44) และมีภาพลักษณ์ที่ดีสามารถดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวได้ ($\bar{X} = 3.00$, S.D. = 2.51) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สรุปข้อมูลด้านความดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยว

ประเด็น	$\bar{X}$	S.D.	ความคิดเห็น
1. ความเป็นเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว	3.50	2.50	ปานกลาง
2. ความคุ้มค่าในการท่องเที่ยว	3.55	3.22	ปานกลาง
3. แหล่งท่องเที่ยวที่แสดงประเพณีวิถีชีวิตของชาวบ้านที่อาศัยอยู่บริเวณศูนย์อนุรักษ์ป่าชายเลนคลองโคก	3.65	2.00	ปานกลาง
4. มีภาพลักษณ์ที่ดีสามารถดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวได้	3.00	2.51	ปานกลาง
5. ยังคงสืบทอดภูมิปัญญาและองค์ความรู้ให้แก่ผู้อื่นอย่างต่อเนื่อง	3.21	2.44	ปานกลาง
รวม	3.38	2.53	ปานกลาง

2. ด้านเส้นทางการเข้าถึงอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 3.12) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ มีรถขนส่งโดยสารสาธารณะมายังแหล่งท่องเที่ยวมีจำนวนที่เพียงพอ ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 2.33) รองลงมา คือ การบริการของเว็บไซต์ที่สามารถค้นหาข้อมูลได้ง่าย ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 3.14) นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวก ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 3.22) สภาพถนนที่เข้าสู่ศูนย์อนุรักษ์ป่าชายเลนคลองโคกอยู่ในสภาพที่ดี ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 3.66) และป้ายบอกทางชัดเจนและอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสม ไม่บดบังทัศนียภาพ ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 3.25) ตามลำดับ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สรุปข้อมูลด้านเส้นทางการเข้าถึง

ประเด็น	$\bar{X}$	S.D.	ความคิดเห็น
1. สภาพถนนที่เข้าสู่ศูนย์อนุรักษ์ป่าชายเลนคลองโคกอยู่ในสภาพที่ดี	4.25	3.66	มาก
2. ป้ายบอกทางชัดเจนและอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสม ไม่บดบังทัศนียภาพ	4.22	3.25	มาก
3. นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวก	4.27	3.22	มาก
4. การบริการของเว็บไซต์ที่สามารถค้นหาข้อมูลได้ง่าย	4.35	3.14	มาก
5. มีรถขนส่งโดยสารสาธารณะมายังแหล่งท่องเที่ยวมีจำนวนที่เพียงพอ	4.38	2.33	มาก
รวม	4.29	3.12	มาก

3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.10$, S.D. = 2.50) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ศูนย์บริการข้อมูลข่าวสาร มีเจ้าหน้าที่ให้ข้อมูลอย่างถูกต้องชัดเจน ($\bar{X} = 3.15$, S.D. = 2.33) รองลงมา มีจำนวน 2 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ มีระบบไฟฟ้าประปาเพียงพอสำหรับบริการนักท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.12$, S.D. = 2.55) และ ห้องน้ำสะอาดและมีจำนวนเพียงพอกับปริมาณนักท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.12$, S.D. = 2.64) ลำดับต่อมา คือ จุดวางถังขยะไว้บริการนักท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.11$, S.D. = 2.45) และ ลำดับสุดท้าย คือ สถานที่จอดรถเพียงพอกับปริมาณรถของนักท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.00$, S.D. = 2.55) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 สรุปข้อมูลด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

ประเด็น	$\bar{X}$	S.D.	ความคิดเห็น
1. สถานที่จอดรถเพียงพอกับปริมาณรถของนักท่องเที่ยว	3.00	2.55	ปานกลาง
2. ห้องน้ำสะอาดและมีจำนวนเพียงพอกับปริมาณนักท่องเที่ยว	3.12	2.64	ปานกลาง
3. ศูนย์บริการข้อมูลข่าวสาร มีเจ้าหน้าที่ให้ข้อมูลอย่างถูกต้องชัดเจน	3.15	2.33	ปานกลาง
4. จุดวางถังขยะไว้บริการนักท่องเที่ยว	3.11	2.45	ปานกลาง
5. มีระบบไฟฟ้าประปาเพียงพอสำหรับบริการนักท่องเที่ยว	3.12	2.55	ปานกลาง
รวม	3.10	2.50	ปานกลาง

4. ด้านกิจกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 3.60) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ไม่ส่งผลกระทบต่อพื้นที่อนุรักษ์ ($\bar{X} = 4.85$, S.D. = 3.55) รองลงมา คือ มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดความสุขแก่นักท่องเที่ยว ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 3.63) มีการกำหนดเวลาให้นักท่องเที่ยวเข้ามาร่วมกิจกรรมตามฤดูกาลท่องเที่ยวที่เหมาะสม ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 3.65) ความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเกษตร ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 3.65) และลำดับสุดท้าย คือ มีการกำหนดข้อปฏิบัติเพื่อความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 3.54) ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ด้านกิจกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด

ประเด็น	$\bar{X}$	S.D.	ความคิดเห็น
1. ความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเกษตร	4.56	3.65	มากที่สุด
2. มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดความสุขแก่นักท่องเที่ยว	4.66	3.63	มากที่สุด
3. มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ไม่ส่งผลกระทบต่อพื้นที่อนุรักษ์	4.85	3.55	มากที่สุด
4. มีการกำหนดข้อปฏิบัติเพื่อความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว	4.52	3.54	มากที่สุด
5. มีการกำหนดเวลาให้นักท่องเที่ยวเข้ามาร่วมกิจกรรมตามฤดูกาล ท่องเที่ยวที่เหมาะสม	4.63	3.65	มากที่สุด
รวม	4.64	3.60	มากที่สุด

5. ด้านกิจกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 2.64) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีที่พักราคาเหมาะสมสำหรับบริการนักท่องเที่ยว ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 2.36) รองลงมา คือ ความปลอดภัยของที่พักร ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 2.14) ลำดับต่อมา มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน 2 ข้อ คือ การจัดตั้งที่พักหรือที่พักตั้งแคมป์ สำหรับนักท่องเที่ยวมีความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 2.54) และ ที่พักมีความสะอาดและถูกต้องตามหลักสุขอนามัย ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 2.44) และสุดท้าย คือ ที่พักภายในมีความหลากหลายประกอบด้วย บ้านพัก โฮมสเตย์ / รีสอร์ท ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 2.84) ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 สรุปข้อมูลด้านที่พัก

ประเด็น	$\bar{X}$	S.D.	ความคิดเห็น
1. การจัดตั้งที่พักหรือที่พักตั้งแคมป์ สำหรับนักท่องเที่ยวมีความกลมกลืนกับ สภาพแวดล้อม	4.21	2.54	มาก
2. มีที่พักราคาเหมาะสมสำหรับบริการนักท่องเที่ยว	4.23	2.36	มาก
3. ที่พักมีความสะอาดและถูกต้องตามหลักสุขอนามัย	4.21	2.44	มาก
4. ความปลอดภัยของที่พักร	4.22	2.14	มาก
5. ที่พักภายในมีความหลากหลายประกอบด้วยบ้านพัก โฮมสเตย์ / รีสอร์ท	4.13	2.84	มาก
รวม	4.20	2.64	มาก

แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์คลองโคน จากการการสนทนากลุ่ม พบว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 3 ฝ่ายประกอบด้วย ฝ่ายนักวิจัย ฝ่ายชุมชน และ ฝ่ายนักท่องเที่ยว เสนอว่า ด้านความดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยว ควรมีการเพิ่มช่องประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวเข้าถึงข้อมูลมากขึ้น ด้านเส้นทางการเข้าถึงควรมีป้ายบอกทางเพิ่มเติม ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกควรจัดหาห้องน้ำเพิ่มเติม ด้านกิจกรรมถือว่าเป็นจุดแข็งของศูนย์อนุรักษ์ป่าชายเลนคลองโคน และ ด้านที่พักควรมีการควบคุมราคาสถานที่พักรที่แพงเกินไป ดังตัวอย่างรายละเอียดใน ตารางที่ 6

ตารางที่ 6 แสดงรายละเอียดตัวอย่างการสนทนากลุ่มเพื่อสรุปหาแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์คลองโคโคน

สรุปประเด็น	ตัวอย่างการสนทนา
ด้านความตั้งใจ ให้นักท่องเที่ยว เที่ยว ควรมีการเพิ่ม ช่องประชาสัมพันธ์ ให้นักท่องเที่ยว เข้าถึงข้อมูลมากขึ้น	นักวิจัย: ด้านความตั้งใจให้นักท่องเที่ยว อยู่ในระดับปานกลาง ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องคิดว่าควรพัฒนาอย่างไรครับ ผู้นำชุมชน: คิดว่ากิจกรรมของเราดีแต่การประชาสัมพันธ์คงน้อยไปครับ คนในชุมชน: ดิฉันพ้องตามนั้นค่ะ ผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว: การประชาสัมพันธ์สมัยนี้สะดวกครับ มีเทคโนโลยี เช่น facebook, line ช่วยครับ ผู้ประกอบการในชุมชน: ของร้านดิฉันมีเพจค่ะ นักท่องเที่ยว: บางครั้งก็ไม่ว่ากิจกรรมอะไรครับถ้ามีการเพิ่มความหลากหลายและ ความน่าสนใจน่าจะดีครับ
ด้านเส้นทางการ เข้าถึงควรมีป้ายบอก ทางเพิ่มเติม	นักวิจัย: ด้านเส้นทางการเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก ผู้นำชุมชน: ถนนหนทางเราก่อนข้างดีครับ คนในชุมชน: แต่ฉันเห็นว่านักท่องเที่ยวบางคนเขาก็มาถามฉันค่ะ ผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว: ทำป้ายบอกทางเพิ่มครับ
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ควรจัดหา ห้องน้ำเพิ่มเติม	นักวิจัย: สิ่งอำนวยความสะดวกอยู่ในระดับปานกลางเราจะพัฒนาอย่างไรครับ นักท่องเที่ยว: บางทีจะหาห้องน้ำเข้าก็ลำบากค่ะ ผู้ประกอบการในชุมชน: บ้านกระผมสามารถรองรับเป็นแหล่งบริการแต่มีค่าบริการ นะครับ ผู้นำชุมชน: ผมจะหาผู้ให้บริการห้องน้ำเพิ่มเติมให้ครับ คนในชุมชน: เห็นด้วยครับ ผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว: ห้องน้ำเป็นสิ่งควรจัดหาเพิ่มครับ
ด้านกิจกรรมถือว่า เป็นจุดแข็งของคุณ อนุรักษ์ป่าชายเลน คลองโคโคน	นักวิจัย: จากการสอบถามกิจกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด นักท่องเที่ยว: กิจกรรมท่องเที่ยวที่น่าสนใจอยู่แล้วครับถือว่าเป็นจุดเด่นเลย ผู้ประกอบการในชุมชน: ดิฉันคิดว่ากิจกรรมท่องเที่ยววันนี้เป็นตัวดึงดูดนักท่องเที่ยว ทำให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวเยอะโดยเฉพาะวันเสาร์และอาทิตย์ค่ะ ผู้นำชุมชน: ครับทางเราส่งเสริมเต็มที่ครับ
ด้านที่พักควรมีการ ควบคุมราคาสถานที่ พักที่แพงเกินไป	นักวิจัย: จากการสอบถามด้านที่พักอยู่ในระดับมากครับ นักท่องเที่ยว: บางครั้งราคาแพงเกินเมื่อเปรียบเทียบกับห้องพักระดับเดียวกัน ผู้ประกอบการในชุมชน: ควรมีการควบคุมราคาครับ ผู้นำชุมชน: ผมเห็นด้วยครับ

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่า จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชายถึงจำนวนร้อยละ 22.00 ช่วงอายุเฉลี่ยที่ตอบแบบสอบถามมากที่สุด 21-30 ปี จำนวนร้อยละ 68.00 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีการศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวนร้อยละ 69.00 มีสถานภาพโสดถึงร้อยละ 65.50 อาชีพส่วนใหญ่ของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ข้าราชการ ร้อยละ 45.25 รองลงมา คือ ประกอบอาชีพส่วนตัวร้อยละ 30.50 มีรายได้เฉลี่ยส่วนใหญ่ในช่วง 10,000 – 20,000 บาท

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัย สอดคล้องกับผลการศึกษาของ บุญพา คำวิเศษ (2554) ได้ศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่ส่งต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศเกษตรแบบมีส่วนร่วม: กรณีศึกษาชุมชนหมู่บ้านวัดเขา ตำบลโคกลอย อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา ความพึงพอใจในแต่ละด้าน พบว่า ด้านกิจกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านเส้นทางการเข้าถึงและด้านที่พักอยู่ในระดับมาก ส่วน ด้านความดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยว และด้านสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่ในระดับปานกลาง

องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวตามหลัก 5 A ในแต่ละด้าน พบว่า ด้านความดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยว อยู่ในระดับปานกลาง ผลการศึกษานี้ย้อนแย้งกับผลการศึกษาของ อธิชนนท์ เพชรานนท์ (2560) ที่ศึกษาเกี่ยวกับแรงจูงใจในการเดินทางมาเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศเกษตรในเขตพื้นที่ชายแดนจังหวัดเชียงราย พบว่า แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศเกษตรในเขตพื้นที่ชายแดนจังหวัดเชียงรายสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวมาเที่ยวอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งให้เห็นว่า แหล่งท่องเที่ยวที่แตกต่างกันจะมีการดึงดูดนักท่องเที่ยวในระดับที่แตกต่างกันออกไป ด้านเส้นทางการเข้าถึงอยู่ในระดับมาก เป็นในทิศทางเดียวกับ นนทิภัก เพียรโรจน์ สิริภัทร โชติช่วง และ ญัฐมน ราชรักษ์ (2558) ศึกษาเกี่ยวกับ เรื่องเชื่อมโยงเส้นทางและการส่งเสริมการตลาดโปรแกรม การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของกลุ่ม 4 จังหวัด ในภาคใต้ของประเทศไทย ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่ในระดับปานกลาง มีผลการวิจัยที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับ สุรชาติ ลินวรรณ และ ญัฐบดี วิริยวัฒน์ (2558) แนวทางการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวก และสภาพแวดล้อมทางกายภาพเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุและพิการตลาดน้ำตลิ่งชัน ที่ชี้ให้เห็นว่าหากสิ่งอำนวยความสะดวกไม่เพียงพอจะส่งผลกระทบต่อความพึงพอใจของผู้มาท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด กังสดารแตงน้อย (2555) ได้ศึกษา ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมนันทนาการมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา แสดงให้เห็นว่าหากมีการจัดการกิจกรรมที่เข้มข้นจะทำให้นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจมากที่สุด ส่วนด้านที่พักอยู่ในระดับมากเป็นไปในทิศทางเดียวกับผลการศึกษา อรรถพร ก๊กค้างพล และ กนกกานต์ แก้วนุช (2560) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานแหล่งท่องเที่ยวชุมชนขอนแก่น จังหวัดนครศรีธรรมราช แสดงว่าการพัฒนาที่พักให้มีความเหมาะสมทางด้านราคาต่อคุณภาพ ความหลากหลายประเภทของที่พัก และความสะอาดของห้องพัก เป็นมาตรฐานที่จำเป็นและสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 3 ฝ่ายประกอบด้วย ฝ่ายนักวิจัย ฝ่ายชุมชน และ ฝ่ายนักท่องเที่ยว เสนอว่า ด้านความดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวควรมีการเพิ่มช่องประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวเข้าถึงข้อมูลมากขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พรทิพย์ ทวีพงษ์ และ ปลื้มจิต ไพจิตร (2557) ศึกษาเรื่องสื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ที่มีผลต่อทัศนคติของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เสนอว่าการเพิ่มช่องทางของสื่อประชาสัมพันธ์จะทำให้นักท่องเที่ยวได้ทราบว่าแหล่งท่องเที่ยวมีกิจกรรมอะไรจะได้เลือกสถานท่องเที่ยวให้ตรงตาม

ความต้องการของนักท่องเที่ยว ด้านเส้นทางการเข้าถึงควรมีป้ายบอกทางเพิ่มเติม สอดคล้องกับงานวิจัยของ Szivas และ Riley (1999) พบว่า เส้นทางการท่องเที่ยวที่จำเป็นที่มีความจำเป็น โดยป้ายบอกทางเป็นอีกหนึ่งสิ่งที่มีความจำเป็นที่จะทำให้นักท่องเที่ยวเข้าถึง ที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับ เสริมศิริ นิลดำ และคณะ (2560) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวตามรอยชาติพันธุ์จังหวัดเชียงรายด้านสิ่งอำนวยความสะดวกจัดหาห้องน้ำเพิ่มเติม สอดคล้องกับผลการศึกษาของ วิชิตา ร้อยพิลา และปรีดา ไชยา (2558) ทำการศึกษาองค์ประกอบของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีผลต่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า สิ่งอำนวยความสะดวกที่สำคัญอย่างหนึ่งคือห้องน้ำเพราะเป็นสิ่งที่จำเป็นที่สุดในแหล่งท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมถือว่าเป็นจุดแข็งของศูนย์อนุรักษ์ป่าชายเลนคลองโคก Gheno (2015) กล่าวว่า กิจกรรมการท่องเที่ยวมีมาเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวทำให้นักท่องเที่ยวสนุกและอยากมาเที่ยวอีก และด้านที่พักควรมีการควบคุมราคาสถานที่พักที่แพงเกินไป Omelan Podstawski and Raczkowski (2016) กล่าวว่าห้องพักควรมีความสะดวกสบายและราคาสมเหตุสมผลจะส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวอยากมาพัก และแนวทางดำเนินการวิจัยระยะที่ 2 นี้เป็นการเก็บข้อมูลโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งเป็นกระบวนการที่สอดคล้องกับ อภิเดช ช่างชัย สันติศรี สอนแดง และ ประสงค์ ต้นพิชัย (2560) ที่ได้นำเอากระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนมาพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ด้านการเกษตร พบว่า ผู้ที่รู้ปัญหาของชุมชนและแนวทางการแก้ไขปัญหาที่ดีที่สุดคือคนในชุมชน ซึ่งแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในชุมชนนั้นเป็นการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ภายในชุมชน และเป็นไปในทิศทางเดียวกับผลการศึกษาของ มาเรียม นิลพันธุ์ และ ศิริวรรณ วณิชวัฒน์ (2558) ที่ได้ทำการศึกษา เรื่องการพัฒนาวัตกรรมการเรียนรู้ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบมีส่วนร่วมกับชุมชนโดยใช้พิพิธภัณฑ์ และแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเป็นเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ และ วิภาวรรณ มิวรรณ อภิชาติ ไจอารีย์ และ ประสงค์ ต้นพิชัย (2560) ทำการศึกษา เรื่องแนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนเขาขลุ่ย ตำบลเขาขลุ่ย อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี

ข้อเสนอแนะจากผลที่ได้รับ

ศูนย์อนุรักษ์ป่าชายเลนคลองโคก ควรเพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์ให้หลากหลายเพื่อให้นักท่องเที่ยวจะได้ทราบข้อมูลและวางแผนการท่องเที่ยวได้อย่างถูกต้อง ด้านเส้นทางการเข้าถึงควรมีป้ายบอกทางเพิ่มเติมตามเส้นทางเดินทางมายัง ศูนย์อนุรักษ์ป่าชายเลนคลองโคก ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกจัดหาห้องน้ำเพิ่มเติม เพราะจำนวนห้องน้ำไม่เพียงพอกับจำนวนนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะห้องน้ำหญิง ด้านที่พักควรควบคุมการตั้งราคาให้เหมาะสมกับคุณภาพของที่พักไม่ควรกำหนดราคาที่พักที่แพงเกินไป

ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาความสัมพันธ์ให้เจาะลึกแต่ละรายละเอียดขององค์ประกอบในแต่ละด้านให้มากขึ้นเพื่อการพัฒนาและจัดการแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ เช่น การให้บริการ ความปลอดภัย การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ด้านที่พัก การคมนาคม สิ่งดึงดูดใจ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อจะหาแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพของแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชนได้ดียิ่งขึ้น ในแต่ละด้าน

2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นและความต้องการของคนในชุมชนเพื่อการพัฒนาที่เหมาะสมและตรงกับความต้องการทั้งฝ่ายของคนในชุมชนและฝ่ายนักท่องเที่ยว

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2560). สถิตินักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางเข้าประเทศไทย ปี 2560 (จำนวนยอดสะสมเบื้องต้น) (International Tourist Arrivals to Thailand 2017). Online: https://www.mots.go.th/more_news.php?cid=465&filename=index
- กัสดาร แดงน้อย. (2555). ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมนันทนาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. วารสารวิจัยและพัฒนา ปีที่ 4. (หน้า 51-59)
- บุญพา คำวิเศษ. (2554). ข้อมูลพื้นฐานที่ส่งต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม: กรณีศึกษาชุมชนหมู่บ้านวัดเขา ตำบลโคกกลอย อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา. รายงานการวิจัย พ.ศ.2557. มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์.
- ธชนกท์ เพชรานนท์. (2560). แรงจูงใจในการเดินทางมาเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ชายแดนจังหวัดเชียงราย. สุปรีย์ทัศน์. (30). (94). (เมษายน-มิถุนายน).
- นนทิภัก เพียรโรจน์ สิริภัทร โชติช่วง และณัฐมน ราชรักษ์. (2558). การเชื่อมโยงเส้นทางและการส่งเสริมการตลาดโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของกลุ่ม 4 จังหวัด ในภาคใต้ของประเทศไทย. วารสารวิทยาการจัดการ. (32). (2). (กรกฎาคม-ธันวาคม).
- มาเรียม นิลพันธุ์ และ ศิริวรรณ วณิชวัฒน์วรชัย. (2558). การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบมีส่วนร่วมกับชุมชนโดยใช้พิพิธภัณฑ์ และแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเป็นเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์. วารสาร Veridian E Journal สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ. (8).(1). (มกราคม-เมษายน). (หน้า 48-61).
- วิชุดา ร้อยพิลา และ ปรีดา ไชยา. (2558). องค์ประกอบของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีผลต่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของจังหวัดกาฬสินธุ์. วารสารการวิจัยและพัฒนาวิจัยและพัฒนาวไลยอลงกรณ์ ในพระราชูปถัมภ์ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. (10). (3). (P197-211).
- ศุภยอนุรักษ์ป่าชายเลนคลองโคน. (2560). ข้อมูลสถิตินักท่องเที่ยวศุภยอนุรักษ์ป่าชายเลนคลองโคน จังหวัดสมุทรสงคราม ประจำปีงบประมาณ 2560. (สิงหาคม 2559 – กรกฎาคม 2560).
- เสริมศิริ นิลดำ และคณะ. (2560). การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวตามรอยชาติพันธุ์จังหวัดเชียงราย. วารสารราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. (12). (1). (มกราคม – มิถุนายน). (หน้า 26-37).
- สุถี เสริฐศรี. (2557). แนวทางการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในชุมชนคลองโคน อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรม การบริการและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- สุรชาติ สินวรรณ และณัฐบดี วิริยาวัฒน์. (2558). แนวทางการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวก และสภาพแวดล้อมทางกายภาพเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุและพิการตลาดน้ำตลิ่งชัน. คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.

สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564**. Online: http://www.nesdb.go.th/ewt_news.php?nid=6420. (6 มิ.ย.2561).

อรรถพร ก๊กค้ำพล และ กนกกานต์ แก้วนุช. (2560). **แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานแหล่งท่องเที่ยวชุมชนขอนแก่น จังหวัดนครศรีธรรมราช**. วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี ปีที่11 ฉบับพิเศษ เดือน พฤษภาคม 2560. (หน้า 138-156).

อภิเดช ช่างชัย สันติ ศรีสวนแดง และประสงค์ ต้นพิชัย. (2560). **การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ด้านการเกษตรโดย การมีส่วนร่วมของชุมชน: กรณีศึกษา โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขต กำแพงแสน**. วารสาร Veridian E-Journal. (10). (2). (พฤษภาคม-สิงหาคม).

ภาษาต่างประเทศ

Gheno, I. (2015). Report on Senior Tourists needs and demands. Partner in charge: Age Platform Europe (WP2). **Contractual date of delivery: 31 January 2015**. (Online) :http://www.ageplatform.eu/images/ESCAPE_Needs_and_expectations_FINAL.pdf (Date: 24/01/218).

Omelan A., Podstawski R. and Raczkowski M.. (2016). Tourist Activity of Senior Citizens (60+) Residing in Urban and Rural Areas. University of Warmia and Mazury in Olaztyn, Poland. Physical culture and sport studies and research. DOI: 10.1515/pcssr-2016-0028.

Szivas, E., and Riley, M. (1999). Tourism employment during economic transition. (26). (4). (October). (P 474-771).

Tourism Western Australia. (2009). Five A's of tourism. Australia: Tourism Western Australia.

Yamane, Taro.1973. Statistics: An Introductory Analysis. Third editio. Newyork : Harper and Row Publication.